

ד"ר הדס מלדה-מצרי, רבנים חוששים לעבור בדיקת קורונה

"בבית הספר לרפואה הרימו גבה"

ביולי 2019 נחשף הציבור הישראלי לראשונה לד"ר מלדה-מצרי ולפועלה. הרופאה תושבת קיבוץ כרמים, קצינת רפואה במיל' שהגשימה את חזון כור ההיתוך ונטמעה היטב בחברה הישראלית, יצאה בקריאה חורצת להבות על מעמדה כבת לקהילה האתיופית ועל הגזענות שבה היא נתקלת על בסיס יומיומי.

הימים היו ימים סוערים: סלומון טקה נורה למוות על ידי שוטר והארץ בערה במחאות של בני העדה האתיופית, שטענו להתנכלות ממסדית של הרשויות ובמיוחד של המשטרה.

כפוסט שהעלתה לרשתות החברתיות וזכה לעשרות אלפי לייקים ושיתופים, כתבה הרופאה מהדרום על הצלקות הסמויות שהשאירו בנפשה תקיפות גזעניות. המציאות שהשתקפה במראה שהציבה בפני הישראלים הייתה קשה, אבל באופן מסוים כזו שמשקפת גם תקווה, שכן למרות כל הרע ד"ר מלדה-מצרי מחויבת לשבועה שלה והיא רוצה לרפא את כל הפצועים שלנו.

"הגזענות והרעות הקדומות אינן נחלתם של הנערים האתיופים בשכונות המצוקה או אוכלוסיות שורייים אחרות", כתבה אז ד"ר מלדה-מצרי. "הגזענות הינה חוצה שכבות באוכלוסייה. אני, הרופאה, הקצינה שמתגוררת בקיבוץ ונשואה לאיש יקר שאינו יוצא אתיופיה, ומהווה סמל ההצלחה של קליטת עלייה ושייכות חברתי, חווה גזענות כמעט על בסיס יומיומי".

היא תיארה כיצד "בבית הספר לרפואה הרימו גבה כשהגעתי ביום הראשון לכיתה ושאלו אם אני בטוחה שאני בכיתה הנכונה. כסטודנטית לרפואה היו מטופלים שסירבו שאגש אליהם או הביעו חשש, או תמיד חשבו שאני המנקה או כוח העזר, למרות שעמדתם בשורה עם חבריי לכיתה עם אותו חלוק לבן, סטטוסקופ ותג שם עליו כתוב בצורה ברורה 'הדס מלדה - סטודנטית לרפואה'. באחד המקרים היה מטופל שהגדיל לצעוק עליי ברחבי חצר בית החולים בדרכי לספרייה, שאיני ראויה לחלוק שאני לובשת ולסטטוסקופ וכי עליי לחזור לעץ ממנו באתי באפריקה".

הגזענות שהיא חוותה הגיעה אליה גם בזמן שירותה הצבאי, כשכבר זכתה לתואר רופאה ואמורה הייתה ליהנות מיחס של כבוד והערכה: "הגעתי לשירות צבאי כרופאה. מיד התעקשו להגדיר אותי כאוכלוסייה בסיס כזו לפי הנהלים על פי המוצא שלי, דבר הדורש שיחה וביקור של קצינת ת"ש לראות מה המצב בבית ואם יש קשיים כלכליים ואחרים, על אף שגירתי בבית בתוך בסיס צבאי והייתי רופאה. כשחיילת פנתה לחובשת ואמרה 'אני לא מוכנה להיכנס לרפואה האתיופית המ' סריחה הזאת' וכשתייסי בדרגת אלוף משנה שהתארח בבסיסנו לא רצה להיבדק על ידי, את זה כבר לא יכולתי לשאת. הדמעות חנקו אותי ותחושת העלבון טיפסה במעלה הגרון. אבל כל אלה הם כאין וכאפס לעומת החוויה שלי עם הילדים. זכורה לי חוויה אחת מטלטלת במיוחד. אני במדי קבע של חיל האוויר בדרגת סרן מגיעה לעיר אופקים לתור בטיפת חלב לשני ילדי המתוקים. אז תמר, בתי, רק בת שלוש שנים וחצי, ובני הלל בן שנתיים. אני עוברת ליד בית ספר רתי ופתאום כל הילדים בחצר צובאים על הגדר, משליכים עליי ועל שני ילדיי הקטנים אבנים וקוראים לנו כושים, שחורים, תחזרו לאפריקה. הבנתי שהגזענות נמצאת בכל מקום ומקום בחברה הישראלית, במערכת החינוך, מערכת הבריאות, בתעסוקה, במשטרה ועוד".

מביאה את השטח למקבלי ההחלטות

ד"ר הדס מלדה-מצרי מקיבוץ כרמים היא נציגת הקהילה האתיופית במועצה הציבורית של תוכנית החירום הלאומית למלחמה בקורונה • "אני מתווכת למשרד הבריאות את מצב הרוחו של הציבור, ולא פחות חשוב - אני מעבירה את מצוקות תושבי הדרום, הפריפריה, ההורים, כולם"

אשר קשר × צילום: הרצל יוסף

האתיופית, במועצה המייעצת לתוכנית "מגן ישראל" של משרד הבריאות (תוכנית החירום הלאומית למלחמה בקורונה). "משרד הבריאות הבין שעל מנת לזכות בשיתוף פעולה עם הציבור במאבק בקורונה צריך להכיר את האנשים בשטח", היא אומרת. "לכן הוקמה מעין מועצת חכמים של ראשי קהילות ומובילי דעה מהסקטורים השונים בישראל, והמועצה הזו מביאה את השטח אל מקבלי ההחלטות במשרד הבריאות. במועצה הזו אני מייצגת גם את הקהילה האתיופית, אבל בעיקר את הדרום והפריפריה בכלל וזה אומר גם את המועצות המקומיות, הרשויות, ההורים - את כולם".

ד"ר הדס מלדה-מצרי

רואה מעבר למסכות המסכות בימים אלה את פניהם של הפייניטים המגיעים אליה לחדר המיון בבית החולים סורוקה. הרופאה מקיבוץ כרמים, שזכתה בשנה החולפת בתואר המתמחה המצטיינת ברפואת משפחה במחוז הדרום של שירותי בריאות כללית, מאמינה שהדרך שלנו כחברה להתגבר על המגפה היא להניח לרגע את הגרפים, העקומות, הסטטיסטיקות והמספרים - ולחזור ולהסתכל על האנשים כעל בני אדם. את האמונה הזו היא מביאה איתה לתפקידה כנציגת הפריפריה, הדרום והקהילה

פרופ' חזי לוי.
נכנס השבוע
לבידוד וניהל
דיונים בזום

הגיעה מחלה עד נפש

את החצי הראשון של השנה עבר פרופ' חזי לוי בהצטיינות עם מחלקת הקורונה שהקים בבית החולים ברזילי שאותו ניהל במחצית השנייה של השנה, כשהוא כבר מנכ"ל משרד הבריאות, נלחם פרופ' לוי בחזית הרפואית אבל גם במערכה הכלכלית-חברתית

שמוליק חדד

קשה לחשוב

השנה "שפרופ' חזי לוי לא יופיע בה. בחצי השנה הראשונה – תחת כובע מנהל בית החולים ברזילי באשקלון, ובחוד שנים האחרונים – כמנכ"ל משרד הבריאות, שנכנס לתפקיד אחרי משה בר-סימן טוב, המנכ"ל היוצא והשנוי במחלוקת. את החצי הראשון של השנה הוא סיים בהצטיינות. חלוץ בין המרכזים הרפואיים בארץ שהקים מחלקת קורונה לדור גמא. מכלל בתי החולים באו ללמוד מברזילי. החצי השני של השנה לא הסתיים. כאן המערכה קשה הרבה יותר. פרופ' לוי, יחד עם הפרויקטור פרופ' רוני גמזו, נלחמים בחזית. את הזיעה של גמזו כולם רואים. הוא הרבה יותר באור הזרקורים. הקרבות של פרופ' לוי הרבה פחות נראים לעין – אבל הם קשים מאוד.

פרופ' לוי (64, נשוי + 3 וסב לנכדה), מומחה לכירורגיה, כיהן עד 2007 כקצין רפואה ראשי בצה"ל ומחזיק בדרגת גת תא"ל במיל'. כשפשט את המדים מונה לסמנכ"ל בכיר וראש מינהל רפואה במשרד הבריאות. ב-2012 מונה למנהל בית החולים ברזילי. שש שנים לאחר מכן הוענק לפרופ' לוי אות מפעל חיים מטעם שר הבריאות. את הפרס הזה קיבל בעיקר בגלל הפרויקט המיוחד שלו – הקמת חדר מיון וחדרי ניתוח תת קרקעיים וממוגנים מפני התקפות טילים. כיום נחשב המרכז התת-קרקעי הזה לאחד המרכזים הטכניולוגיים המתקדמים ביותר בעולם. פרופ' לוי הספיק עוד לחנוך את מרכז השיקום החדש שנבנה לפני שעזב למשרד הבריאות (עם אופציה לחזור לברזילי בתוך שנה). הוא גם הספיק לראות איך בית החולים קופץ מתחתית הטבלה למקום השלישי בסקר שביעות רצון של הציבור ולקבל קרדיט על מערך רפואה משלימה ללא תשלום לילדים המאושפזים בבית החולים. יחד עם ההישגים נשמעו בשנה האחרונה גם טענות לאי סדרים תקציביים.

השבוע פרופ' לוי נמצא בבידוד מכיוון שנחשף לחולה מאומת. את כל הדיונים המרתונים והלחוצים עד להחלטתה שהתקבלה להיכנס לסגר וגם לאחריה, הוא עושה בזום בטלפון. מרחוק. הוא מדבר מרוד אבל אי אפשר שלא לשים לב לדאגה שלו מהבאות. "מאוד לא רציתי שיהיה סגר", אמר פרופ' לוי השבוע לynet. "ברור לי ולכולנו מה המד שמעות של סגר בהיבט הפרטני, בהיבט הכללי, בהיבט הכי כללי. אבל נשתמש בקלישאה – הגיעה המחלה עד נפש".

קשה למרות הביקורות הקשות".

נראית משימה מתסכלת.

"זה חשוב מדי בשביל להיות מתסכל".

אנחנו נכנסים היום לסגר נוסף. הקהילה האתיופית, כפי שאת מכירה אותה, תומכת בו?

"אני שמחה לומר שקיימת משמעת. הקייסים, מנהיגי הקהילה עימם אנו עובדים בשיתוף פעולה, התגייסו לעזור ליישם את החלטות הממשלה. התחושה שלי טובה גם בנוגע לכניסה הדרושה הצעיר בקהילה".

מביאה לשינוי במודעות

ד"ר מלדה מצרי פרצה לתודעה הציבורית בקיץ שעבר, לאחר שפרסמה מאמר נוקב שבו האשימה את החברה הישראלית בג' זענות ובאפליה מתמשכים כלפי כלפי בני ובנות הקהילה האתיופית בכלל (ר' מסגרת). שנת הקורונה שעברה ועוברת עלינו לא מחקה את הגזענות, היא רק הורידה אותה קצת מהכור תרות הבערות. ד"ר מלדה מצרי, שנכנסה לרשימת 20 הנשים ששינו את הרפואה הישראלית, יודעת את זה, אבל לא נתקעת על זה. יש לה הרבה דברים אחרים בוועדים שהיא חייבת לטפל בהם. למשל להמשיך לנהל את "הפורום לקידום בריאות יוצאי אתיופיה", שהקימה לפני שלוש שנים עם שני חברים – ענבל רדה, אחות במקצועה, וד"ר יוני ראובן, שניהם יוצאי אתיופיה. הפורום מתפקד כחלק מעמותת "פידל", שעוסקת בקידום החינוך בקרב נוער יוצא אתיופיה.

"אני חושבת שהפורום נותן לי אפשרות להניח בפני משרד הבריאות את עומק הבעיות בשטח. לולא הפורום שהקמנו לא הייתי יודעת למשל שרבים מהקהילה חוששים לעבור בדיקת קורונה. לאורך השנים היו מספר פרשיות שגרמו למשבר אמון, וכיום אנו עובדים על תיקון של מקרים שבהם רבים מבני הקהילה מרגישים שהם לא מקבלים יחס הולם ממשרד הבריאות".

למה את מתכוונת?

"אוכלוסיית יוצאי אתיופיה הגיעה לישראל בריאה לחלוטין, ללא ממחלות כרוניות. הם לא סבלו מסוכרת או מהתקפי לב. אורח החיים המערבי, הרחק מהארמה ומהתזונה הבריאה, פגע בעולים וגרם להם למחלות שלא הכירו לפני כן. מערכת הבריאות לא יכלה להתמודד עם זה. לא הייתה הנגשה מספקת לאוכלוסיות כמו הקהילה שלי כדי שיוכלו להתנהל בהתאם".

והצעירים היום?

"מבחינת הצעירים לא היה שיח אמיתי על מיניות, עישון ואלכוהול. היינו חייבים להתחיל לדבר על הנושא הזה כדי למנוע כניסה להיריון בגילאים צעירים, הפלות ועוד. מבחינת הגיל השלישי לא הייתה כלל מודעות למחלות זקנה כמו דמנציה ואלצהיימר".

מה החישג הכי גדול של הפורום?

"אחד הדברים שהיו הכי חשובים מבחינתנו בהקמת הפורום היה שינוי המדיניות של משרד הבריאות כלפי יוצאי אתיופיה, כמו באות הקין שהוטל עלינו בנוגע לתרומות דם. הבאנו לביטול האיסור על שימוש בתרומות דם של יוצאי אתיופיה, ואני גאה בזה".

זה היה לך חשוב אישית.

"זה היה חשוב לכל אחד מבני העדה כדי שנרגיש שייכים. אני חושבת שעצם העובדה שאני כחברה בוועדה המייעצת ל'מגן ישראל' לא מייצגת את הקהילה האתיופית בלבד, היא ההוכחה הכי טובה לכך שהשילוב מתקיים".

וכנציגת המגזרים הללו מעוניינת ד"ר מלדה מצרי (35, נשואה + 5) להקנות לטיפול הלאומי במגפה כמה עקרונות בסיסיים: "המטרה שלנו היא לעמוד על שלושה פרמטרים שהצבנו לעצמנו: הוגנות, מוגנות וישימות. חשוב לי להעביר לממשלה את המצוקות ישירות מהשטח. זה מחייב אותי להכיר את כל הסטטוס שאני מייצגת בדרום. ההיכרות שלי עם החברה הישראלית מעמיקה וטווח השיקולים שלי מתרחב. פתאום אני מבינה למשל את המצוקה של הבחור מבני ברק שהטילו עליו סגר בזמן שעלי לא".

את מרגישה שיש בעיה עם ההסברה?

"בהחלט. קיימים פערים תקשורתיים והסברתיים מתמשכים, ויש נושאים שלא מטופלים בצורה תקינה מהרגע הראשון, כולל הסברה בסיסית לגבי מהות האתגר שאיתו מתמודדים. ההתמודדות עם המגפה היא מורכבת מאוד והאתגר הוא בריאותי, התנהגותי וחברתי. המדינה חייבת להתנהל בשקיפות, תוך הנגשת המידע והקפדה על דוגמה אישית".

אי אפשר שלא לשאול – את בעד הסגר?

"כרגע, במצב שהגענו אליו, אז כן, אני בעד. הסדר מוצדק".

אין מקום לתסכול

דומה שאין אזור בישראל שלא מסתכל על ההחלטות המיקולת במהלך חצי השנה האחרונה ותוהה עד כמה השיקול שמפעיל את מערכות השלטון כשהן מנחיתות גזרות שחורצות את גורלנו מונע מטובת הציבור ועד כמה, מה לעשות, הוא לא יותר מתולדה של מלחמות אגו ומאבקים פוליטיים.

"בדרגים הגבוהים ההחלטות שמתקבלות אינן מונעות משיקולים רפואיים בלבד", אומרת השבוע ד"ר מלדה מצרי, שמאמינה כי במסגרת שירותה בוועדה המייעצת היא מצליחה להזרים מעט מידע מהשטח למערכת החוצה. "שינויים מערכתיים צריכים להגיע באמצעות לחץ מלמטה".

לחץ מלמטה לפעמים מביא לחוסר אמון במערכות ש"נכנעות" למה שקוראים לו לחצים פוליטיים.

"יש כאן מורכבות רבה, אני לא אתקח לה. אנחנו נעשה הכול כדי לתווך את החלטות הממשלה לציבור, אבל גם נמשיך להביא לממשלה את מצוקות הציבור כפי שאנחנו פוגשים בשטח. זאת המחויבות הגדולה שלנו, והכול בזכות אלו שהקימו את המועצה – פרופ' רוני גמזו וד"ר שרון אלראי, שעובדים כל כך

